

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

48. De Candelabro.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

מגזקת

quorum senas alvifecus super mensam purissimam coram Domino stantes, & ponet super eos thus lucidissimum, ut sit panis in monumentum oblationis. Per singula sabbata mutabatur coram Domino suscepti à filiis Israel sedere septimarios: erantque Aaron, & filiorum eius, ut comedant eos in loco sancto. Et ita legitimus Dominum nostrum dixisse de Davide, & ijs, qui cum eo erant, quod intrudes in domum Dei panes propositionis comederent, quos non licebat laicis edere, nisi solis sacerdotibus. Ergo singulis quibusque sabbatis panes sacro igni adolentes aliud vna cum panibus substinebant. Teste Iosepho lib. 3. Antiqu. c. 3. illi panes erant azymi è simila facti, & singuli habebant duas decimas, ut ipsius scripturæ verba referunt. quo loco decimæ intelligitur eius mensuræ, quæ hebraicè dicta Ephî, erat omnium vulgarissima. Porro Ephî, erat decima pars cori, ut alibi tradit scriptura: corus autem triginta modios continebat, & proinde Ephî tres modios capiebat. Ergo singuli panes ponderis erant circiter octo librarum.

Quarto queritur, Ad quam partem Mensa cum panibus in Tabernaculo ponebatur? Ad septentrionalem: & deinde exâdificato templo eadem Mensa, aut qualis a Mose fuerat fabricata, aut à Salomone magnificentius ornata, in parte exteriori templi ad septentrionem constituta est; ita tamen, ut in templo aliz quoque mensæ collocarentur. Vnde illud. Fecitque Salomon omnia vasa domus Domini, & altare aureum, & mensas, & super eas (hoc est, super vnam earum) panes propositionis. Et rursum: Nec non mensas decem, & posuit eas in templo, quinque à dextris, & quinque à sinistris.

Quinto queritur, Quid significant illa verba scripturæ: Parabis & acetabula, & phyalas, thuribula, & cyathos, in quibus offerenda sunt libamina, & ponet super mensam panes propositionis. Abulensis. q. 28. super Exodus. cap. 25. contendit, hæc & alia vasa siue instrumenta viriisque altaris poni solita in mensa panum propositionis. Non est tamen verisimile, ut tam parua mensa, quantam supra descripsimus, tot vasa caperet cum panibus. Hæc igitur tantum, quæ commemorantur, in ipsa mensa ponebantur.

Sciendum est, ubi noster interpretis hoc in loco reddit acetabula in hebræo legi *naroth*, quod nomen dubie est significationis apud Hebræos. Quidam interpretantur scutellas, latinus interpres acetabula. Porro acetabulum erat genus vasis, quo acetum excipi solebat: vasa erant concaua, & lata, in quibus panes ponebantur. Phyalas in hebræo legitur *Caphoth*, quidam reddunt cochlearia, noster interpretis hoc loco, & alibi vertit, in mortariola, quæ vasa erant concaua: in hebræo dicta sunt *Caphoth*, à vola manus, quæ sic caua, volam cauam imitabantur. Thuribula in hebræo *Kejoth*, ambigua, & incertæ significationis apud Hebræos quidam reddunt medios calamos, aut semisiftulas, alij cantharos siue scyphos. Noster interpretis hoc loco, & alibi, thuribula, aliquando crateres. Recentiores secuti Hebræos, docent fuisse dimidiatos calamos vacuos scissos per longitudinem suam, in quorum similitudinem facti sunt aurei, qui ponebantur super singulos panes, & diuidebant vnumquemque eorum ab altero, ut inter illos ingrederetur vêtus, vel aër, & pro-

hiberet, ne marèdi fierent. Quicquid sit, thuribula vocat noster interpretis, quia erant vasa quedam, quibus operiebantur panes, & thus ipsis panibus impositum. cyathos in hebræo *Menakijoth*, noster interpretis secutus septuaginta reddit cyathos. Inter Hebræos varia est opinio. Quidam aiunt esse furculas instar palorum aureas, quæ stabant in terra, & attollebantur supra mensam, vel altiores erant mensa in modum furcarum inflexæ ad fulciendos calamos, ne pondere panum frangerentur. Sed incerta sunt hæc. Alij dicunt esse calamos dictos Hebraicè *Menakijoth*, à munditia, propterea quod panem mundum seruabant, ne marcesceret. Alij volunt esse instrumeta quedam emundatoriæ, quibus mensa abstergebatur. Quicquid sit, hæc vasa, phialæ, thuribula, & cyathi, mensa vsibus seruiebant: cõducebant itidem ad libamina, hoc est, ut cum vinum, vel sicera, vel aliquid simile fundendum esset, ea vasa commode parata præsto essent.

Cap. XLVIII.

De Candelabro.

PRIMO queritur, Quantæ magnitudinis candelabrum esset, Constat ex libro Exodi, candelabrum factum esse ex vno auri talento. Et teste Iosepho, Talentum apud Hebræos erat ponderis minarum centum. Eius forma ibidem describitur his verbis: *Facies & Candelabrum ductile de auro mundissimo: hastile eius, & calamos, & scyphos, & spherulas ac lilia ex ipso procedentia, hoc est, & hastile, & rami ex hastili procedent. Et scyphum, & spherula, & lilia sicut ex ipso auro solido ductili. Ac si diceret: Lilia, & scyphi, & spherulæ non erunt additæ, sed ex ipso candelabro siue stipite prodibunt. Deinde sequitur: sex calami egredientur de lateribus, tres ex vno latere, tres ex altero. calamos appellat ramos ex hastili, veluti è trunco prodeuntes. Erant enim in hastili tres veluti nodi, & ex vtraque cuiusque nodi parte duo rami exeuntes in altum tollebantur. Ac ita erant sex calami, siue rami: ipsum verò hastile ultra tres ramos crescens, & erectum faciebat septimum calamum veluti ramum rectum tres ramos alios habentem. Ait deinde: Tres scyphi quasi in nucis modum super calamos singulos, spherulasque simul, & lilia. Spherulas appellat pomella rotunda; lilia verò, flosculos instar liliorum. Scyphi erant in modum nucis; in hebræo dicitur, in modum amygdali, non enim erant scyphi perfecte rotundi, sed instar oui.*

Erat igitur hastile rectum vsque ad summum, & ex tribus nodis in eo sex rami vtrinque prodibant, quorum singuli tribus patulis scyphis oblongis ornati erant: qui scyphi, amygdali apertæ dimidium cauum referebant: Rami itidem singuli ultra tres scyphos spherulam habebant, id est, pomellum rotundum, & deinde flosculum prodeuntem in modum lilij, quo excipiebantur ibi imponendæ lucernæ. Et ideo in recto hastili quatuor scyphi erant, tres in superiori parte ultra postremum nodum cum pomello, & flosculo: vnus scyphus infra tres nodos ea parte, qua hastile ferè cum basi iungebatur. Scorsum septem lucernæ in candelabro ponebantur, vnaqueque in suo ramo candelabris in medio flosculi, qui scyphum,

Exod. 28.

Ioseph. lib. 3. Antiq. c. 7.

& pomellum sequebatur. Ad lucernarum usum erant duo instrumenta aurea; quorum vnum latinus interpres reddit Emundorium, quo emungebatur lucernæ; alterum (periphrasi quadam,) vbi quæ emuncta sunt, extinguuntur: vocabula hebraica latinè verti possent, in Præcisoriū, & comprehensorium: vnum enim instrumentum erat, quo lucernæ filum præcidebatur; alterum, quod partem præcisam, & abiunctam comprehendebat, vbi extinguebatur. Erat igitur instrumentum forceps parua, acutis ad extremum brachiolis, quibus lucernæ filum trahi, duci, & adaptari poterat: alterum erat, quo exusta iam, & fumigans ligni pars eminens, ignisque lucem minuens, magis quàm augēs, extinguere facili, & commodè poterat.

Secundo queritur, Ad quam partem Tabernaculi Candelabrum esset? Ad meridianam, siue australem, è regione mensæ panes propositionis continentis: vnde inter candelabrum ad Meridiè positum, & Mensam ad septentrionem erat Thymiamatis altare, de quo ante iam dixi.

Tertiò queritur, Cui vsui candelabrum esset? Iosephus mysticè Candelabri vsum exponit: vt esset, inquit, symbolum cæli, siue vniuersi, in quo septem Planetæ collucent. Ad literam, Candelabrum in parte exteriori tabernaculi, & deinde Templi lucebat, vt tota ea pars tecto operata, & velo clausa lucem commodam exciperet, & haberet instar solis totum terrarum orbem sua luce complentis.

2. Paral. 3.

Quartò queritur, Quot candelabra fecerit Salomon in templo. De hoc ita perhibet Scriptura diuina: Fecit autem Candelabra aurea decem secundum speciem, qua iusserat fieri, & posuit ea in templo, quinque à dextris, & quinque à sinistris. Hæc ibi.

Cap. XLIX.

De duabus Columnis in porticu Templi constitutis.

3. Reg. 7.

PRIMO queritur, Vbinâ Salomon duas Columnas constituit? Libri Regum historia sic habet. Et statuit (scilicet Salomon) duas columnas in porticu Templi. Cumque statuisset columnam dexteram, vocauit eam nomine Iachin. Similiter erexit columnam secundam, & vocauit nomen eius Booz. Sic ibi. Vtraque columna nomen accepit à fortitudine. Iachin, quasi firmè fundata: Booz idem est, quod, in ipso fortitudo. Erant ambæ hæ columnæ symbolum, & signum firmæ stabilitatis, qua domus Domini fundabatur: erantque ex ære factæ. Quæres, quibus hæ columnæ vsibus deseruirent? Ad ornatum templi, quemadmodum ante Principum palatia, & aulas regias solent columnæ constitui: & in ipsis aliquando aquilæ, Gryphes, canes, leones, vel tauri, vel alia similia animalia effingi, & insculpi. Fuerunt autem constitutæ illæ columnæ in porticu templi, siue ante faciem templi, hoc est, in ipso templi vestibulo.

3. Reg. 7. n.

19.

4. Reg. 25.

nu. 7.

Secundo queritur, Quantæ altitudinis essent illæ columnæ? In scriptura duos locos habemus verbis secundum speciem inter se cōtrarios. Primus locus in lib. Regum sic habet: Decem, & octo cubitos altitudinis habebat columna vna. Alter verò locus in Lib. Paralipomenon, & Hieremiâ, hic est: An-

te fores templi duas columnas (fecit Salomon) quæ triginta, & quinque cubitos habebant altitudinis. Quidam hocse duos locos ita conciliant; Ambarum columnarum dicentes altitudinem fuisse triginta sex cubitorum: Et ita quælibet columna decem, & octo cubitos altitudinis habebat, & hoc est, quod prior locus ille commemorat. Et altitudo ambarum licet triginta sex cubitorum esset, non tamen apparebat illa nisi tantum triginta quinque cubitorum, quoniam vtraque columna in capite siue capitulo femicubitum occultabat, ac indeo ambarum altitudo, quæ cernebatur, erat trigintaquinque cubitorum, & hoc est, quod scribitur loco posteriore.

Abulensis, & Caietanus. 3. Reg. 7. hanc probant conciliandi ratione, vide licet columnas quidem solas decem, & octo cubitos tantum altitudinis habuisse, at verò cum capitellis, epistylis, & basibus habuisse triginta quinque: ita vt capitella haberent quinque cubitos altitudinis, & epistylia quatuor in altitudine, bases autem octo. Cui sententiæ vnum obstat videtur, quod posteriore loco cū scriptura dixisset habuisse columnas trigintaquinque cubitos, mox subiicit: Porrò capita earum quinque cubitorum erant: ergo numerati non fuerant cubiti capitum in illis trigintaquinque. Sed responderi potest fuisse generatim numeratos, & deinde scripturam expressisse cubitos capitum, vt intelligeremus quinque cubitos habuisse capitella, & epistylia quatuor item cubitos, & bases octo in altitudine, qui omnes cubiti conciliant decem, & septem, quos si coniunxeris cum decem, & octo, quos habebant solæ columnæ, vt libri Regum, & Hieremiæ expresserunt, faciunt trigintaquinque, quos liber Paralipomenon numerauit. Sic illi. Fortassis etiam sola quælibet columna erat decem, & septem cubitorum, & femicubiti, & proinde ambæ simul trigintaquinque cubitorum, vt dicitur in lib. Paralipomenon, & apud Hieremiâ: vero loci, qui in lib. Regum testantur vnamquamque columnam fuisse decem, & octo cubitorum; femicubitum videlicet pro cubito numerasse videtur, more scripturarum familiari, quo fractum numerum interdum pro integro, & completo accipiunt.

Præterea Hieremias scribit: Decem, & octo cubiti erant in columna vna, & funiculus duodecim cubitorum circuibat eam; & liber 3. Regum ca. 7. Et lines, inquit, duodecim cubitorum ambiabat columnam vnamque; ac in eodem loco Hieremias hæc adiungit: Porrò gressitudo eius quatuor digitorum, & inus cana erat. Quæ quidem locorum discrepantia ita conciliatur à quibusdam. Diameter vnus columnæ duorum cubitorum erat: sed omnis diameter ter multiplicata cum septima parte sui, circumferentiam constituit: est enim à peripheria ad diametrum proportio tripla, hoc est, continet ter mensuram diametri, & septimam eius partem, vt se habent viginti duo ad septem. Ergo si diameter vnus columnæ erat duorum cubitorum, sequitur, vt tota circumferentia vnus columnæ fuerit sex cubitorum, & proinde filum ambarum columnarum peripheriam, siue circumferentiam ambiens, & cingens, erat duodecim cubitorum: quia vna columna erat alteri æqualis: & quod legitur Hierem. 52. & funiculus duodecim cubitorum circuibat eam, exponunt sic, eam hoc